

כנס החינוך הקיבוצי ה-5

זהות אישית כתשתית ארגונית - הלכה למעשה

2019 12-13 בנובמבר

מעגלי שיח:
"קפה זהות"

חלק זה של הכנס הגיע
לאחר חשיפה לנושא
הזהות בהיבטים
קיבוציים, חינוכיים,
ערכיים ולאומיים,
במטרה להעמיק בזהותם
האישית והמקצועית של
המנהלים וכן להעניק
כלים לשימוש בשיח
הזהותי ככלי ניהולי.
במעגלי השיח זהו
חזקתנו האישיות
והמקצועיות במפגש עם
הדילמות המרכזיות
בעבודתנו, והתקיים
שיתוף והתייעצות
עמיתים בנושא זהות
מקצועית והתמחדות עם
קונפליקטים.

סיכום כנס החינוך הקיבוצי ה-5: זהות אישית כתשתית ארגונית - הלכה למעשה

רציונל:

נושא הזהות עמד במרכזו של כנס החינוך הקיבוצי החמישי שהתקיים בשבוע שעבר בקיבוץ נחשולים. זהות הינו מושג מרכזי המשפיע על היבטים תפקודיים בארגונים חינוכיים, ובכלל. כל ארגון מתמודד עם שאלות מגוונות של הגדרת זהות כדוגמת זהות ניהולית, צוותית, מקצועית ועוד ובעיקר בעתות של שינוי, התחדשות וחוסר וודאות. החשיבות בקיום שיח זהותי, כחלק מצמיחה וחוסנה של מערכת החינוך כמערך משמעותי – הכרחי לבית הקיבוצי. הכנס היווה הזדמנות לבירור הזהויות השונות וכיצד הן באות לידי ביטוי באופן הניהול וקבלת ההחלטות שלנו. בכנס התייחסנו גם למספר מעגלים משיקים: המעגל המקצועי האישי של מנהל החינוך וצוותי החינוך, המעגל המתייחס למערכת החינוך בקיבוץ, המעגל הקהילתי ואחריותה על מערכת חינוך מקצועית וליצירת חיבורים תוך קהילתיים הקיימים בקהילה רב דורית חפצת חיים, והמעגל האזורי - החיבור למועצה האזורית כקהילה של קהילות, ולמדינה. מחקרים רבים תומכים בכך שמערכת החינוך בקיבוץ היא כלי מרכזי בבינוי קהילתי, תומכת בקליטת משפחות, במפגשים א-פורמליים וחיבורים בקהילה. כל זה קורה על ידי חוויות משותפות של החברים בקהילה, ברמה האישית והמשפחתית, מקור חלקן הוא במערכת החינוך הקיבוצית. מערכת החינוך מקדמת את יצירתה של שפה קהילתית משותפת אחת, המחברת בין עבר ועתיד. מערכת זו מחויבת להעצמת ההון האנושי – היא עמוד השדרה, הליבה ההכרחית לקיומו של קיבוץ חפץ חיים.

רשת הגן הקיבוצי
שבילים
שנת שירות
אגף חינוך
בתנועה הקיבוצית

בטבלה הבאה ניתן לבחון את הדילמות המקצועיות המרכזיות שנידונו במסגרת מעגלי השיח של "קפה זהות", פתרונות אפשריים שהוצעו על ידי המשתתפים וכלים מקצועיים המוצעים על ידינו.

דילמה מקצועית	פתרונות אפשריים	כלי מקצועי המוצע ע"י אגף החינוך בתנועה-הקיבוצית
<p>המתח בין מעורבות להתערבות הורית במערכת- יצירת מערכת יחסים המבוססת על אמון ושיתוף פעולה בין המערכת לבין ההורים</p>	<ul style="list-style-type: none"> • הגדרת גבולות ברורים • התאמת ציפיות • שקיפות • שיתוף כנה בבעיות המערכת • שיווק המערכת • טיפול מהיר ויעיל • בבעיות נקודתיות עם הורים לפני "הסלמה" • שיתופי פעולה עם ההורים- לשלבם בפעילות המערכת (הורים המתאימים לכך ובמידת הצורך) • ליזום מפגשים עם ההורים 	<p>סדנאות לצוותים החינוכיים בנושא תקשורת עם הורים:</p> <p>איך לגייס את ההורים לשותפות? כיצד לייצר תקשורת מקדמת ובונה אמון.</p>
<p>זהות "הזרם החינוכי קיבוצי" אינה ברורה</p>	<ul style="list-style-type: none"> • תהליך בירור זהות- אישי, קהילתי, צוותי וכו' 	<p>"השלם גדול מסך חלקיו" -</p> <p>סדנה בנושא מהות החינוך הקיבוצי וכן עקרונות החינוך הבלתי פורמלי ומה ייחודיותו של החינוך החברתי קהילתי ליווי תהליכים קהילתיים ובשיתוף הציבור לבירור מהו החינוך הקיבוצי בקיבוץ שלנו?</p> <p>התהליך הכולל הרצאת פתיחה, ותהליך שיבנה עם הקיבוץ עצמו</p>
<p>חוסר בכוח אדם וקושי בשמירה על הצוות הקיים לאורך זמן</p>	<ul style="list-style-type: none"> • לאפשר להורים להתנדב לעזרת המערכת במקרי הצורך • שילוב סטודנטים, ש"שנים ובני שירות בצוות החינוכי • יצירת תחושת משפחתיות בצוות, לפרגן על הצלחות ולהכיל את הקשיים- משמעות נוספת לעבודה היום יומית • יצירת מגוון של אנשי צוות: פנסיונרים וכו' 	<p>שיח וליווי של צוותי ההדרכה והייעוץ של "הגן הקיבוצי" או "בשבילי הייעוץ", ברמה השוטפת. עבודה עם הנהלת החינוך הציבורית להפיכת סוגיית כוח האדם בחינוך לנושא קהילתי (שאינו מעסיק רק את מנהל/ת החינוך), עליו הנהלת הקהילה והקהילה כולה מרגישה מחויבת לפתרונות יצירתיים וטובים.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • העצמת הצוות- לתת להם להוביל תהליכים ולהביא "את עצמם" בעשייתם החינוכית • מפגשי העשרה לצוות- מנחה חיצוני, סדנה, פעילויות משותפות, שיח עמיתים וכו' • חיבור על בסיס חברתי בין העובדים- ימי כייף, העשרה וכו' • חיבור צוות ותיק עם עובדים חדשים 	
<p>"סינרגיה זה גם פרקטיקה" סדנה בנושא שת"פ בין כלל הגורמים המעורבים בעשייה חינוכית מעגלי שייכות רבים יש לילדים/ נערים. איך לעבוד עם כלל המעגלים בתיאום וסינרגיה להתאמת ערכי הקהילה למערכת החינוך ולהיפך.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • יצירת מפגשים יזומים עם הקהילה- שיתוף המדריכים באירועים קהילתיים לאורך השנה (חגים, טיולים וכו') • הצגת הקיבוץ וערכי הקהילה עם הכניסה לתפקיד • הבהרת זהות המערכת באופן חזרתי במהלך השנה • בחינה וחידוש מסורות קיימות בעבודה משותפת עם הצוות החינוכי 	<p>קושי בחיבור הצוותים החינוכיים לקהילה הקיבוצית וערכיה- איך יוצרים תחושת שייכות?</p>
<p>אבחון, ליווי והדרכת תהליכים קהילתיים בעלי אוריינטציה חינוכית, ליווי של מנהלות ומנהלים בעיקר חדשים בכיוון של מיתוג המערכת, וחיבורה לקהילה ע"י צוות היועצים של "שבילים" ומדריכות "הגן הקיבוצי"</p>	<ul style="list-style-type: none"> • שיתוף הקהילה במצב המערכת (אתגרים והצלחות) • יצירת שיתופי פעולה בין המערכת לקהילה- חיבור הילדים והנוער לקהילה • שיווק המערכת- הצגת החיבור בין המערכת לקהילה וחשיבותו 	<p>הקושי ברתימת הקהילה למען תפקודה המיטבי של המערכת החינוכית</p>
<p>אבחון כלכלי למערכת החינוך תוך בחינת אפשרויות התייעלות וסדרי עדיפויות. ליווי המנהלים בתחום זה ע"י צוות היועצים של "שבילים" ומדריכות "הגן הקיבוצי"</p>		<p>סוגיות תקציביות: חוסר בתקציב, קיצוצים ללא התראה וההשלכות: צמצום בכוח אדם וכו'</p>
<p>ליווי, הדרכה וייעוץ של יועצי "שבילים" ומדריכות "הגן הקיבוצי" בנושאי:</p> <ul style="list-style-type: none"> • הגדרה של מערכת חינוכית איכותית ייחודית של הקיבוץ – 	<ul style="list-style-type: none"> • חשיבה יצירתית, חדשנית, גמישות- לחשוב "מחוץ לקופסא" • להיעזר בעמיתים, אנשי מקצוע, יועצים וכו' 	<p>הרצון ביצירת מערכת חינוכית איכותית</p>

<ul style="list-style-type: none"> • על ידי הנהלת החינוך הציבורית • בהתאם להגדרה, ולמיפוי צרכי המערכת: בניית תכנית עבודה שנתית שנותנת ביטוי לאג'נדה החינוכית, המדגישה את התחומים הדחופים והחשובים בהם יש לטפל, ולקדם. ככלי להתנהלות שהיא מעבר לתחזוק השוטף. • הדרכה שוטפת המקדמת את איכות עבודת צוות ותקשורת בין-אישית • יצירת אקלים חינוכי / חברתי-מיטבי במערכת החינוך • חגים ומסורות בקהילה • בניית מערכי למידה והשתלמות שנתיים לצוותים המתכתבים עם ההדרכה השוטפת וכחלק מהתכנית השנתית של עבודת המערכת. (קיים מגוון רחב של נושאים המעובד להשתלמויות של שולחן ההדרכה, ויועצי שבילים) • יצירת פורום מובילות / מובילים לומד, יצירת צוות חינוכי לומד על בסיס קבוע 	<ul style="list-style-type: none"> • יצירת חיבור משמעותי בין המערכת לבין הקהילה • בחירת תכנים ערכיים, איכותיים. לשים דגש על התוכן 	
--	---	--

סיכום ומחשבות להמשך הדרך

העיסוק בזהות כמנהלי חינוך אינו חד-פעמי עבורכם. אנו ממליצים לקיים עבודת המשך עם עצמכם, עם ההנהלה ועם הצוותים במערכת החינוך; לבדוק מה מקדם ומה מעכב? כיצד אנו ניגשים לקונפליקטים? האם החזקות או הקונפליקטים הם אלו שייקבעו את סדר היום המקצועי שלכם?

אנו מזמינים אתכם/ לפנות אלינו לחשיבה משותפת, מתן כלים, ייעוץ ועוד למען יצירת מערכת חינוכית איכותית, בעלת זהות ברורה, המתכתבת עם ערכי הקהילה ומשמעותית עבור ילדי המערכת, הוריהם, הקהילה הקיבוצית, והצוות החינוכי .

אנו כאן בשבילכם/ תודה על השתתפותכם בכנס החינוך החמישי דבי ברא"ס, ראשת אגף חינוך, התנועה הקיבוצית

לפניות בנושא ייעוץ, ליווי והדרכה ניתן ומומלץ ליצור קשר:
 נעה שחר – "הגן הקיבוצי", 050-5791269 noashfi@tkz.co.il
 עפרי בשן – "שבילים", 052-6235066 ofrib@tkz.co.il